

Még mindig elmélet. De már gyakorlatibb elmélet. A lecke végén összefoglaló feladatok!

A LibreOffice közös részei

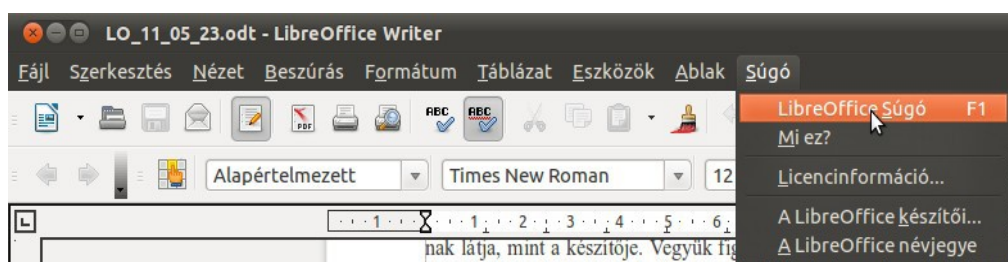
Ugyan a LibreOffice több különböző szoftver együttese, – úgynevezett szoftvercsomag – az egyes részek sok közös elemet tartalmaznak. Ezeket, és a velük kapcsolatos alapvető tudnivalókat ismerhetjük meg az alábbi fejezetben. Szó lesz a LibreOffice Súgójáról, helyesírás-ellenőrzési és szókiegészítési lehetőségeiről, valamint a megjelenítés olyan segítőiről, mint például a nyomtatási kép, és a sablonok.

A betűtípusokról

A felhasználók általában nem szoktak belegondolni, de jó tudni, hogy a dokumentumainkban (legyen az szöveges, táblázat vagy bemutató) használt betűtípus (amire már magyarul is használjuk az eredetileg angol „font” szót) nem része a dokumentumnak. Ez azt jelenti, hogy ha azt szeretnénk, hogy dokumentumunkat mások – más gépen, esetleg más operációs rendszerrel (ez más verziójú Windowst is jelenthet), más verziójú Office termékkel – is ugyanúgy, ugyanolyan megjelenéssel láthassák, akkor nem érdemes ritka, túl egzotikus, esetleg egyedileg telepített fontokat használni. Természetesen ez a probléma is orvosolható, ha a fontkészletet is „hordozzuk”, telepítjük a célgépre, de ennek gyakran jogi akadályai vannak. Az általában használt gyakori betűkészletek használatával ez a gond természetesen nem jelentkezik.

A probléma megoldásának más típusú megközelítése, hogy ha elkészített szöveges vagy bemutató fájlunkat pdf formátumba exportáljuk. Részleges megoldás ez, mert a pdf fájlok további szerkesztése problémás lehet, nem is arra találták ki. (A pdf a „portable document format”, a „hordozható dokumentum formátum” rövidítése). Jellemző módon akkor használjuk a pdf fájlokat, ha biztosak akarunk lenni abban, hogy a dokumentumunkat más szoftveres környezetben is mindenki ugyanolyannak látja, mint a készítője. Vegyük figyelembe viszont, hogy bemutató fájlok pdf-be való konvertálása esetén a diaátmeneteknél használt effektek és egyéb extrák (pl. zene, hanghatások, beágyazott videók) eltűnnek.

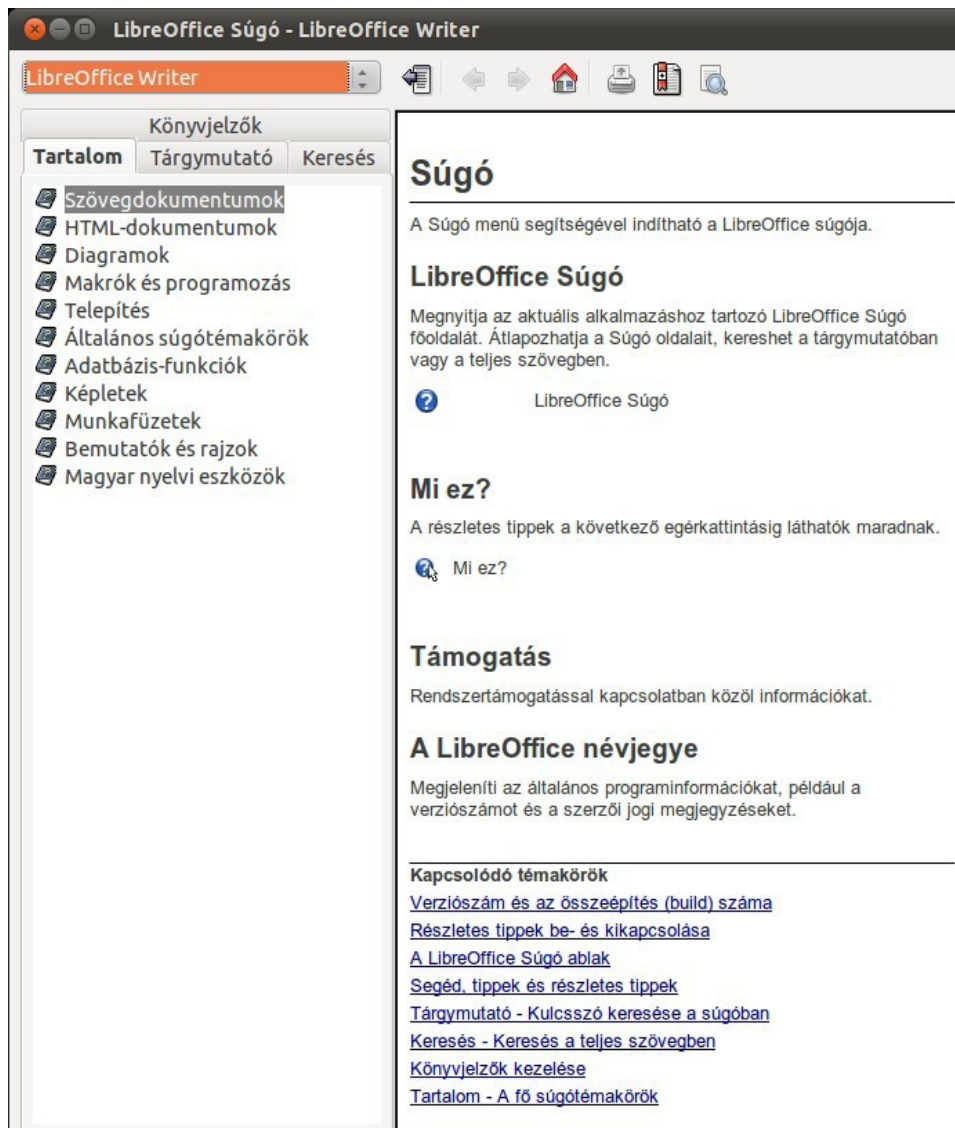
A pdf-be való exportálás a LibreOffice beépített funkciója. Pdf típusú fájl olvasására számos program készült, a legismertebb az Adobe Reader, de számos más, köztük több szabad szoftver is képes rá (<http://pdfreaders.org/>).

A Súgó indítása a Writer menüjéből

A Súgó

A LibreOffice súgója hatalmas mennyiségű, részletes leírást tartalmaz a program használatáról.

A Súgóban sok kérdésünkre választ kaphatunk

A Súgót a párbeszédablakban található „Súgó” gomb vagy az F1 billentyű megnyomásával jeleníthetjük meg, a LibreOffice akármelyik része is van elindítva. A megnyitott Súgóban többféle keresésre is alkalmunk nyílik. Egy felbukkanó ablakban beállíthatjuk, hogy a LibreOffice melyik moduljához kapcsolódó tartalmat keressünk. Kereshetünk a Tartalomjegyzékben, ahol fejezetszerűen találhatóak az információk. Kifejezésekre és akár egyedi szavakra is kereshetünk a Tárgymutató, illetve Keresés fülekre kattintva.

Ajánlott link:

- A LibreOffice és Súgója honosításának története: <http://hu.LibreOffice/localisation.html>

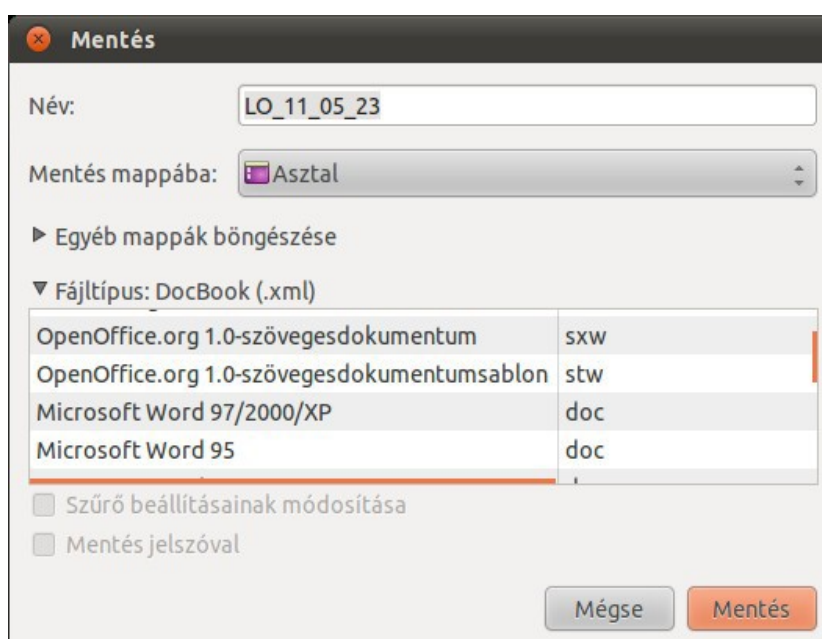
A LibreOffice dokumentum-típusai

Bár a LibreOffice tudja kezelni az MS Office fájljait, és elő is tud olyanokat állítani, saját fájlformátumokkal is rendelkezik. Ha a LibreOffice-t használva kezdünk egy dokumentum készítésébe, a saját fájlformátumaiban fogja létrehozni azokat. Az alábbi táblázat segít eligazodni a különböző dokumentumok kiterjesztéseinek dzsungelében.

A dokumentum típusa	LO alkalmazás	LO fájl kiterjesztés	MS Office alkalmazás	MS Office fájl kiterjesztés
Szöveges dokumentum	Writer	odt	Word	doc (docx)
Munkafüzet	Calc	ods	Excel	xls (xlsx)
Bemutató	Impress	odp	PowerPoint	ppt (pptx)

Hogy ne legyen kuszább a helyzet, a táblázatban nem tüntettük fel a régi kiadások elavult kiterjesztéseit, de természetesen az ilyen fájlokat is tudja kezelni a szoftver.

Ezek az alapértelmezés szerinti fájltypusok, a LibreOffice ezeken kívül még számtalan más fajta dokumentumot be tud olvasni, illetve speciális igények esetén sok más formátumba tud menteni.

Mentés másképp - típusválasztással

A fenti ábrán példaként ízelítőt láthatunk egy szöveges dokumentum mentési kínálatából. Erről a listáról szabadon választhatunk.

Helyesírás-ellenőrzés

Manapság nem létezhet irodai programcsomag, de még egyszerű szövegszerkesztő sem beépített helyesírás-ellenőrző nélkül. A LibreOffice esetében sincs ez másképp. Minden nyelv esetén, melyen helyesírást szeretnénk ellenőrizni, szükség van egy szótárfájltra, melyben szavak vannak ragozatlan alakban, másrészt a ragozott alakok ellenőrzéséhez kell egy ragozási táblázat. Ezek egy fájlban vannak. A magyar szavak gyűjteménye több mint 20 ezer szót, köztük 1500 magyar keresztnévet tartalmaz.

Szükség van továbbá egy helyesírás-ellenőrző programra. A LibreOffice (és sok más program, mint például a Firefox is) a Hunspell-t használja. A Hunspell magyar fejlesztés – Németh László készíti az FSF.hu anyagi támogatásával. A LibreOffice általunk futtatott változata már tartalmazza a magyar helyesírás-ellenőrzéshez szükséges minden eszközt, már csak használnunk kell.

Az automatikus helyesírás-ellenőrzés bekapcsolása

A LibreOffice helyesírás-ellenőrzési mechanizmusa hasonló az MS Office-ban megszokotéhoz; használhatjuk az automatikus helyesírás-ellenőrzést, ami piros hullámos vonallal aláhúzza az általa helytelennek tartott szöveget, vagy interaktívan, az F7 billentyű lenyomásával.

A helyesíráshoz hozzátartozik a szavak helyes elválasztása is, ami a magyar nyelv sajátosságai miatt gyakran problémás lehet. A LibreOffice magyar verziója ebben is kimagasló.

Több független szakértő szerint a LibreOffice magyar nyelvi támogatása jobb mint a konkurens termékeké.

Ajánlott linkek:

- <http://www.origo.hu/techbazis/szamitogep/20080923-megvizsgaltuk-a-helyesirasellenorzoket-microsoft-office-vs-openoffice.html>
- <http://hu.openoffice.org/about-spellcheck.html>

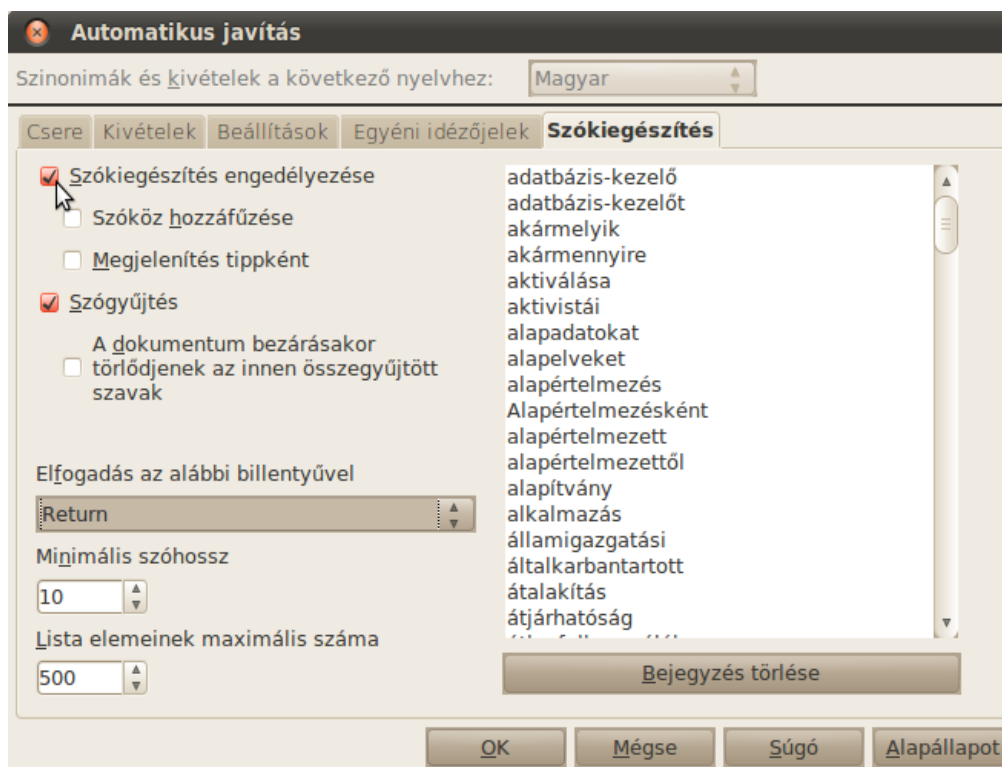
Automatikus szókiegészítés

Használjuk a szokásos billentyűkombinációt

Az ajánlott szókiegészítés szürke alapon jelenik meg

Az automatikus szókiegészítés szintén egy olyan szolgáltatás, ami a LibreOffice bármely moduljában működik szövegbevitel közben. Lényege, hogy a LibreOffice összegyűjti a felhasználó által gyakran használt szavakat, és mikor az később beírja a szó első három betűjét, a LibreOffice automatikusan kiegészíti a szót. A kiegészített rész szürke alapon jelenik meg. Ha egynél több olyan szó is van, amely a beírt három betűvel kezdődik, az elérhető lehetőségek közötti lapozáshoz a Ctrl+Tab billentyűkombinációt használhatjuk. A listában való fordított haladáshoz a Ctrl+Shift+Tab hármas billentyűkombinációt használhatjuk.

Ha a LibreOffice kiegészítette a beírt szöveget, két dolgot tehetünk. Vagy elfogadjuk az ajánlást vagy nem. Alapértelmezésként az Enter (Return) billentyű megnyomásával fogadjuk el a szókiegészítést. Ilyenkor az Enter csak a kiegészítést hajtja végre, nem tör sort. Ha nem fogadjuk el a javaslatot, egyszerűen csak gépeljünk tovább.

Az automatikus szókiegészítést le is tilthatjuk

Természetesen ki is kapcsolhatjuk ezt a funkciót az „Eszközök” → „Automatikus javítás beállításai...” → „Szókiegészítés” fül → „Szókiegészítés engedélyezése” jelölőnégyzetéből a pipát eltávolítva.

Nagyítás, kicsinyítés

Dokumentumaink méretét – bizonyos határok között – szabadon változtathatjuk. Az optimális méret függhet a képernyő nagyságától, a megjelenítés felbontásától, de speciális célokra néha extrém megjelenítést is beállíthatunk.

Méretállító csúszka

Minden dokumentum keretének jobb alsó sarkában láthatunk egy csúszkát és egy – kezdetben 100%-ot – mutató keretet. A csúszkán kezdetben középtájt található gombot az egérrel jobbra-balra mozgatva könnyedén állíthatjuk dokumentumunk megjelenítésének méretét. Ha görgős egérrel rendelkezünk, hasonló hatást érhetünk el, ha a Ctrl billentyűt lenyomva tartva az egérgörgőt tekergetjük fel-le. (Ez gyakori „billentyűkombináció”; például a Firefox böngészőben is működik. Igen hasznos funkció ez kisbetűs honlapok villámgyors olvashatóbbá tételére.)

Fontos megjegyezni, hogy ilyenkor a dokumentum tényleges mérete nem változik, csak annak képernyőn való megjelenítése. Tehát például ugyanakkora lesz a nyomtatás eredménye az állított mérettől függetlenül.

WYSIWYG és a nyomtatási kép

A cím nem elírás, ez a „gyönyörű” betűszó a „What You See Is What You Get”, vagyis „amit látsz, azt kapod” kifejezés rövidítése.

A legtöbb közismert irodai program, így az MS Office és a LibreOffice részei is ezt az

elvet követik. Ez azt jelenti, hogy ha elkészítünk egy dokumentumot, – legyen az szöveg, táblázat, bemutató – azt kinyomtatva azt fogjuk látni, mint szerkesztéskor láttunk a képernyőn.

Mivel az átlagos felhasználó gyakorlatilag nem is találkozik másfajta szoftverrel, nem is olyan könnyű elképzelni, milyen lehet egy szerkesztő, ami nem WYSIWYG. A nem WYSIWYG stílus esetén először létrehozuk a dokumentum forrását (magát a szöveget, formázás nélkül) és formázáshoz parancsokat használunk, vagyis vezérlőjeleket írunk bele a szövegbe.

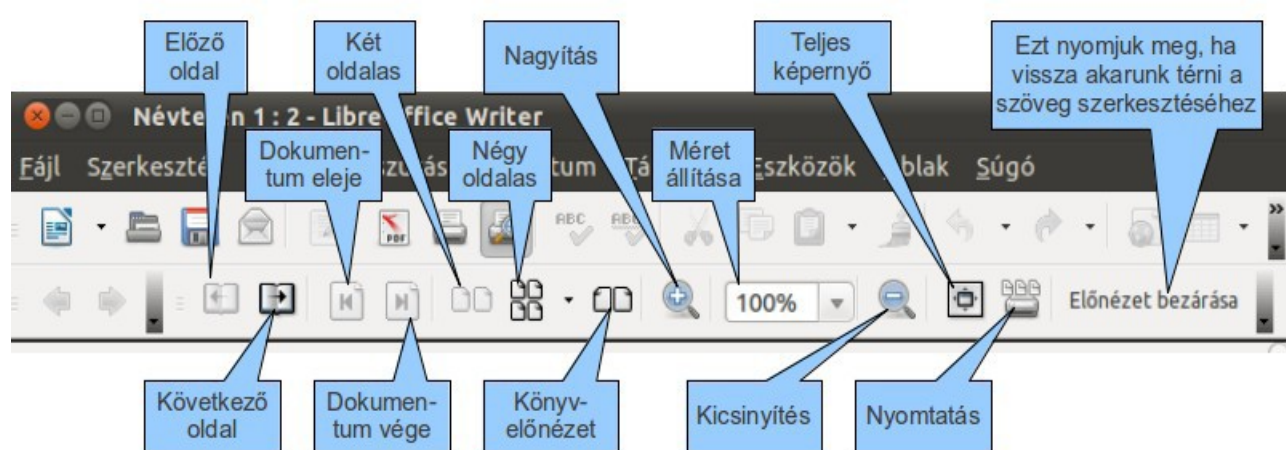
Ha megnézzük egy honlap forrását (például a Firefox böngészőt használva látogassunk el egy honlapra, majd nyomjuk meg Ctrl+U billentyűkombinációt), eléünk tárul a szöveg a megjelenítést befolyásoló parancsokkal. Ilyen, HTML kódot szerkeszthetünk nem WYSIWYG szerkesztővel is, bár a leggyakrabban használt szoftverek WYSIWYG elvűek.

Másik példa a TeX (és bármelyik verziója, a manapság leggyakrabban használt LaTeX is). LaTeX szöveget könnyebb nem WYSIWYG szerkesztővel szerkeszteni. Akárcsak HTML esetén, itt is van lehetőség WYSIWYG szerkesztő használatára, azonban az ilyen megoldások ez esetben nem túl népszerűek.

Mindkét stílusnak vannak előnyei és hátrányai. Az átlagfelhasználók gyakran átlagos minőségű munkáihoz WYSIWYG szerkesztőket szoktak használni, míg egyes professzionális feladatokhoz nem nélkülözhető a másik stílus, esetleg a két stílus ötvözése. Ez utóbbi azt jelenti, hogy valamilyen WYSIWYG szerkesztővel elvégezzük a munka nagyját, majd –, ha ez lehetséges – a forrásba belenyúlva kiigazítjuk azt.

A "Nyomtatási kép" ikonja

A nyomtatási kép nézetkor megjelenő ikonok

MS Office és a LibreOffice használata esetén szövegeinket csak WYSIWYG módon szerkeszthetjük. Sajnálatos módon – a WYSIWYG szépen csengő név ellenére – a nyomtatási kép néha mégsem lesz pontosan egyező a szerkesztéskor látottal. Célszerű használni „Nyomtatási kép” megjelenítését, ami csökkentheti a nem várt meglepetés

erejét. A nyomtatási kép (előnézet) használatakor egy új eszköztár jelenik meg a Formázás eszköztár helyett. Az azon szereplő gombok főleg több oldalas dokumentumok készítése esetén lehetnek hasznosak. A dokumentum szerkesztésére az „Előnézet bezárása” gombra kattintva térhetünk vissza. Ekkor az eszköztárak helyzete is visszaáll a kiindulási állapotra.

Ajánlott link: <http://hu.wikipedia.org/wiki/WYSIWYG>

Sablonok

A LibreOffice-ban is tudunk mások által elkészített formai beállításokat, úgynevezett sablonokat használni. Egy sablon általában háttérkép, beállított elrendezés, betűtípus és színezés együttese. A sablonok fájlok, melyeknek kiterjesztéseit az alábbi táblázat tartalmazza.

A dokumentum típusa	LO alkalmazás	LO sablon kiterjesztés	MS Office alkalmazás	MS Office sablon kiterjesztés
Szöveges dokumentum	Writer	ott	Word	dot
Munkafüzet	Calc	ots	Excel	xlt
Bemutató	Impress	otp	PowerPoint	pot

Sablonokat internetről is beszerezhetünk, de felhasználhatjuk LibreOffice dokumentumainkban az MS Office-hoz készített sablonokat is. Ha nagy szükségünk van további extra sablonokra, esetleg megfontolandó az eredeti LibreOffice helyett annak egy kiegészítéseket nagy számban tartalmazó, úgynevezett OxygenOffice Professional változatának a használata.

Bár ahogy látjuk, a sablonoknak számos alkalmazási területük van, jelen jegyzet keretein belül csak a leggyakoribbat, a prezentációk sablonkezelését tárgyaljuk részletesebben.

Feladatok

Minden kérdésre több jó válasz is elképzelhető!

1. A LibreOffice-ban

- a. a Súgó csak angol nyelven elérhető
- b. a magyar nyelv helyesírás-ellenőrzője még nem készült el
- c. egyszerre több nyelvi támogatás is telepíthető
- d. a helyesírás-ellenőrző nem kapcsolható ki

2. A LibreOffice saját fájlkiterjesztései

- a. odt
- b. png
- c. org
- d. otp

3. A LibreOffice saját sablonkiterjesztései

- a. odt
- b. png
- c. org
- d. otp

4. A LibreOffice képes elmenteni egy szöveges dokumentumot az alábbi formátumban:

- a. doc
- b. odt
- c. pdf
- d. mp3

5. A LibreOffice extra sablonokat, nagyszámú kiegészítést tartalmazó változata

- a. a Hidrogén Office
- b. az OxygenOffice Professional
- c. az Overkill Office
- d. az MS Office

Megoldások

1. c
2. a
3. d
4. a, b, c
5. b

Azért ez már konkrétabb volt, ismerkedünk a használandó eszközeinkkel.

Az első három lecke után illik összefoglalni meg ismételni. Akinek nem jönnek be az alábbi feladatok, az is végiggondolhatja

A bevezető fejezetek összefoglaló feladatai

1. Mik a szabad szoftver fejlesztésének lényeges elemei?
2. Miért fontosak a nyílt szabványok?
3. Keressen az Interneten híreket nagyobb – LibreOffice-ra vagy OpenOffice-ra történő – migrációs folyamatokról!
4. Keressen LibreOffice-t használó nagy, magán vagy állami cégeket!
5. Mi a magyar politikai erők hozzáállása a szabad szoftverekhez? Keressen konkrét nyilatkozatokat a régmúltból és a közelmúltból!
6. Mi a magyar döntéshozók hozzáállása a szabad szoftverekhez? Keressen konkrét nyilatkozatokat a régmúltból és a közelmúltból!
7. Telepítse a LibreOffice aktuális változatát!
8. Töltsön le és telepítsen kiterjesztéseket a LibreOffice-hoz! – *nem fájl-kiterjesztés mint a .odt, hanem pl. a Magyar nyelvi ellenőrzést vagy a PDF importálást lehetővé tevő bővítmény – válogassunk kedvünk szerint*
9. Töltsön le és telepítsen sablonokat a LibreOffice-hoz! – *olyat érdemes keresni, amit akár használhatunk is.*
10. *Állítsuk be az automatikus szókiegészítést, hogy tippként jelenítse meg a találatokat (mégiscsak elegánsabb, de ha nem tetszik, állítsuk vissza), és már 8 betűs szavaknál is adjon javaslatot*
11. *A Magyar nyelvi ellenőrzésnél állítsuk be, hogy ne foglalkozzon a ligatúrákkal (bármilyen is legyen az), a szóismétléseket kedvünk szerint figyelje, a nagy számokat pedig tagolja szóközzel*